

NOMADSKOLAN – Théâtre du Soleil – Fårö 2015

9 augusti

Förväntansfull och lite nerver. Undrar hur det praktiska arbetet ska gå till. Vi har fått en del förhållningsregler. Inga telefoner och andra privata saker på arbetsplatsen. Enkla, enfärgade arbetskläder – rena färger, inga mönster och inget grönt, i Frankrike betyder det otur att ha grönt på scen.

10 augusti

Jag kan inte hjälpa det men jag är starstruck. Jag ska få möta Théâtre du Soleil i arbete! Och jag är nervös, känner mig ringrostig, jag har främst regisserat och skrivit de senaste åren och inte arbetat så mycket på scen. Fler förhållningsregler: De vita strecken som markerar scenen är viktiga, man får absolut inte gå på dem. Man går inte över scenen om man inte är i arbete, man går runt den. Även när man går på sidoscen gör man det med respekt och koncentration. Jag känner igen min ungdoms skådespelarträning där rummet var heligt. Fast med mer humor. När vi bryter någon av reglerna straffar skådespelarna oss, misshandlar oss bakom ridån i en teatral lek. Jag inser att jag saknat de här enkla reglerna. Reglerna som hjälper oss in till arbetet, in i teatern.

Madame Mnouchkine sätter igång arbetet direkt. Vi delar in oss i grupper om sju och väljer en körledare. Hon sätter på ett musikstycke och körledaren startar direkt utifrån den känsla musiken ger och vi andra ska följa körledaren. En skenbart enkel övning, men just därför väldigt svår. Vi ska använda känslan av musiken som drivkraft. Tänk inte – fantisera, föreställ er! Den första gruppen som går upp kliver in med stora bestämda steg, som kungar. Det är för litet, det är realism säger hon. Och realism tycker hon inte om. Men jag skulle vilja säga att det utifrån ”svensk normal spelstil” var ett stort uttryck.

11 augusti

Vi fortsätter med körarbetet i nya grupper. Om en körledare inte finner en vision byter hon ut den och låter någon annan leda. ”Lär av varandra. Detta är ett sätt att arbeta kollektivt.” Det är stor skillnad på olika körledare, när Eve från Soleil går in och leder en gång så är hon väldigt tydligt avläsbar även fast jag bara ser hennes rygg. Genom att hon gör större, rena rörelser och har en tydlig känsla blir det lättare för oss att följa. Madame Mnouchkine påminner oss om att ögonen är lika viktiga muskler som armar och ben. Ögonens rytm är lika viktig som benens rytm.

När Kristina leder min grupp blir vi ett hov. Jag står strax bakom henne och står så exakt jag kan med ben, armar, händer och kropp som hon. Men Madame Mnouchkine säger: Anna, de andra står som ett hov, du står som en ladugårdsdörr. Här hade jag kunnat bli ledsen och deppig, men något blev väldigt tydligt. Jag behöver inte göra exakt likadant som de andra i kören. Men min kropp kunde i den ställning de andra hade inte ge det intryck de hade. Så jag fick vrida min kropp något och genom att rent faktiskt ha kroppen mindre lik de andras ge ett intryck som var mer likt.

På eftermiddagen får vi nya förutsättningar. Vilka vill gå upp? Några händer far upp i luften. Inte min, för jag feagar.

12 augusti

Madame Mnouchkine talar om begreppen *crediblé* (trovärdighet) och *credulité* (lättrogenhet, förmåga att tro). Det viktiga är alltså inte att vara trovärdig utan att tro på situationen, känslan,

mötet, leken. Om man gör det blir det trovärdigt. Först kommer känslan, sen har man repetitionerna till att välja vilket uttryck den ska ta. Under morgonens improvisationer utvecklas små scener. Soleils skådespelare sitter hela tiden aktivt lyssnande vid scenkanten, redo att gripa in i handlingen, knyta ett löst skosnöre eller vad som än behövs. De är hela tiden aktiva, redo. Man känner att de vill en väl.

På eftermiddagen möter vi några masker från Bali och Commedia dell'arten. Först tittar vi på maskerna. Sen räcker vi upp handen och be att få jobba. Börjar förstå nöden av att alltid ha handen uppe om vi ska lyckas ta oss upp på golvet. Detta är något de som studerat i Frankrike mycket tydligt begrep från början. De som valts ut får välja varsin mask och Madame Mnouchkine ber skådespelarna från Soleil att sätta på oss kostym, men bara det absolut nödvändigaste. På Soleil börjar man alltid repetitionerna med kostym, som sen kan förändras under resans gång. Idén är att kostymen hjälper en in i karaktär och känsla. När skådespelarna har allt utom masken på får de sätta sig på bänkarna på sidoscen. De får på mask och får gå upp. Madame Mnouchkine talar med maskerna och ibland med skådespelaren bakom masken. Ibland med masken om skådespelaren: Vad heter din skådespelare? Kan du be din skådespelare att lugna sig och låta dig arbeta? Hon rättar kroppar som hon inte tycker stämmer med masken. De får inte vara för symmetriska. Masken kan inte titta bort för mycket utan behöver riktas mot publiken. Hon ber en av Soleils skådespelare visa hur masken rör sig. När skådespelaren inte härmar detta blir hon sträng: Varför kopierar du inte ödmjukt det skådespelaren ger dig? Om du inte kopierar så måste du komma med något bättre och det gör du inte nu. Senare säger hon till oss: Jag får vara sträng, men inte ni. Se på varandra som när en mamma ser sitt barn ta sina första steg. Mitt jobb som regissör är att säga: mer, det räcker inte. Ert jobb är att säga: åh, där ser jag ju en liten bit av Harlekin.

13 augusti

Arbetet med mask en fortsätter. Återigen kommer frågan om kopiering upp. Varför kopierar vi inte? Don't invent, discover! You are not thinkers, you are actors, you should act! Theater is poetry put to action. När en skådespelare faller på scen och reser sig och försöker att inte låtsas om det påminner hon: The problems and obstacles are your friends. Use the real obstacle, don't invent one.

14 augusti

Vi som inte varit uppe mer än två gånger får i uppgift att dela in oss i grupper om tre, fyra personer. I min grupp väljer jag Pantalone, de andra väljer varsin ung älskande och en balinesisk mask. Jag ska presentera min trupp för Madame Mnouchkine, de ska sen spela upp en scen där den lite äldre Unge Älskaren friar till den Unga Älskande. Jag är hemskt nevos. Får gott stöd av kollegorna bakom, inte minst av Armand som hjälper mig med kläderna. Och nu: Glad! Jag tordes ta mig upp och jag föll inte. Jag hittade leken och musiken om än inte fysiken. När jag fick på mig masken tipsade Armand om att andas med öppen mun och då plötsligt var hon där, Madame Pantalone och jag fick en smak av henne. Innan vi gick in peppade Sebastian som Don Bernardo och Vincent oss. Jag gick in först för att presentera de andra. Jag hade svårt att hitta kroppen och Madame Mnouchkine arbetade med mig för att få den till Panatlonen, jag fick springa runt runt. MEN jag hittade en röst, upptäckte plötsligt att jag talade hes engelska med italiensk brytning. När jag så skulle presentera min trupp sa jag: And here they are, the fantastic Stars: TARAAA!

varpå Don Bernardo stack ut huvudet genom ridån och frågade vad jag menade. Skulle jag inte säga ett, två tre? Skulle de öppna på tadaa? Eller på ett, två, tre tadaa, eller på... Jag är så

himla glad att jag kunde se vad han gav mig då och svara på det. Det utvecklade sig till ett låååångt lazzi och jag lät Madame Pantalone leda mig. Hon är smart, kvick och snabb i huvudet. Mycket snabbare än jag faktiskt så det var bäst att låta henne hållas. Med hjälp av Masken och de andra skådespelarna kom lek och timing. Och folk skrattade! Jag tappade en hel del bollar och kroppen fick jag fortfarande inte till, men åh, vilken befrielse att låta Masken leda. Nu vill jag alltid spela med Mask hädanefter. Att lita till Masken och samspelet med de andra. Undrar om jag kan hitta detta igen om jag gör Pantalone igen?

VECKA 2

17 augusti

Fortsatt arbete med masker och hopkok. Vi måste ta med oss allt de andra gjort upp på scen. Vad var nytt för oss? Vad är det i arbetet vi inte känner igen? Olika saker nämns. Vi är ovana vid att vara så många på en workshop samtidigt. Vi är extremt ovana vid att dela roller, dela arbetet med rollen. Här äger vi rollen, den är vår och den enda som får diskutera den med oss är regissören. På Soleil kan alla bidra till en roll i början och man vet inte vem som ska spela den. Generellt sett tycker jag också att vi är ovana vid de större uttrycken, förhöjningen. Vi blir rädda att förhöjningen ska göra oss osanna. Så vi vill gärna sudda uttrycken något för att skydda oss. Det suddandet kallar Arienne för parasiter. Rörelser på scen som inte berättar något är parasiter. Varje rörelse måste också vara ett tecken för ett känslotillstånd.

Min anteckningsbok är fylld av uttryck och citat. En sak som återkommer hela tiden är att ta emot. Föd dig ur din medspelare, se den och ta emot.

18 augusti

Madame Mnouchkine citerar: "La roche Tarpeinne est proche du Capitole". "Den Tarpeiska klippan ligger inte långt från Kapitolium." På kullen Kapitolium i Rom låg ett tempel helgat åt Jupiter, Minerva och Juno. I det templet firades Roms hjältar och det var målet för alla triumftåg. Inte långt från templet låg dock den Taipeiska klippan varifrån brottslingar störtades ned i döden. Citatet refererar förmodligen till *Marcus Manlius Capitolinus* (död 384 BC) som först hyllades som hjälte för sina insatser för Roms försvar men som strax därefter störtades ut från den Taipeiska klippan för landsförräderi. Vi ska komma ihåg att kapitolium inte ligger långt ifrån den taipeiska klippan...

19 augusti

Fortsatt arbete med masker och hopkok. Vi misslyckas ofta med att finna spelbara situationer. Jag funderar på varför. Ibland tror jag att maskerna inte vill delta i den situation vi tänkt. Men ibland tror jag vi gjort vår förberedelse för dåligt. Men varför slarvar vi med detta? Är vi lata? Kanske tror vi inte att det ska sköta sig automatiskt. Men just nu gör det inte det trots att vi är många som arbetat länge.

20 augusti

Får möjlighet att helt kort tillsammans med min kapitolgrupp pröva Madame Pantalone igen. Fortfarande svårt med kroppen, men jag känner henne ändå. Hon finns kvar! Jag ser spelmöjligheter studsas som pingpongbollar runt mig. Mitt i allt glömmar jag av kroppen som blir realistisk. Ändå lättad över att så mycket fanns kvar från sist.

21 augusti

Sista dagen. Vill inte att det ska ta slut.

Hela denna dag är fylld med improvisationer. Antingen våra lustmord på madame Mnouchkine eller hennes lustmord på oss. Allt ivrigt igångsatt av Soleils skådespelare och madame Mnouchkine själv. Och alla kommer upp. Dagen förlängs med två timmar, och alla kommer upp. Ett ömt och burleskt farväl.

Anna Mannerheim